

DÍL 1.

Dějiny obce

Obec Měchenice leží v údolí na levém břehu řeky Vltavy, jižně od Prahy mezi Daňkou a Zbraslaví o místech, kde se vlévá do Vltavy Bojovský potok. Po břehu řeky vede silnice z Prahy do Slap. Z ní odbočuje původní silnice, která vede středem obce. Odbočka z původní silnice stoupá ke Soupu. Podél ošetřené silnice jsou malebně rozloženy rodinné domky, vilky a chaty s zahradami. V údolí na pravém břehu Bojovského potoka jsou rovněž domky a vilky. Tato část Měchenic má původní jméno Luk, později lidově M. J. Hurta na památku vlastence, umučeného nacisty. Horní část obce se jmenuje Na hájích. V údolí jsou dřevěné trampske osady, na horní části na kraji lesa chaty rekreační. Měchenice leží na trati Praha-Dobříš. Tratí vede podél Bojovského potoka. Nádraží je na severní straně obce. Nad nádražím vede odbočka - lesní cesta k Trnove. Při začátku této cesty jsou rovněž domky.

Plocha obce. - Vzhled.

Rozík krajiny

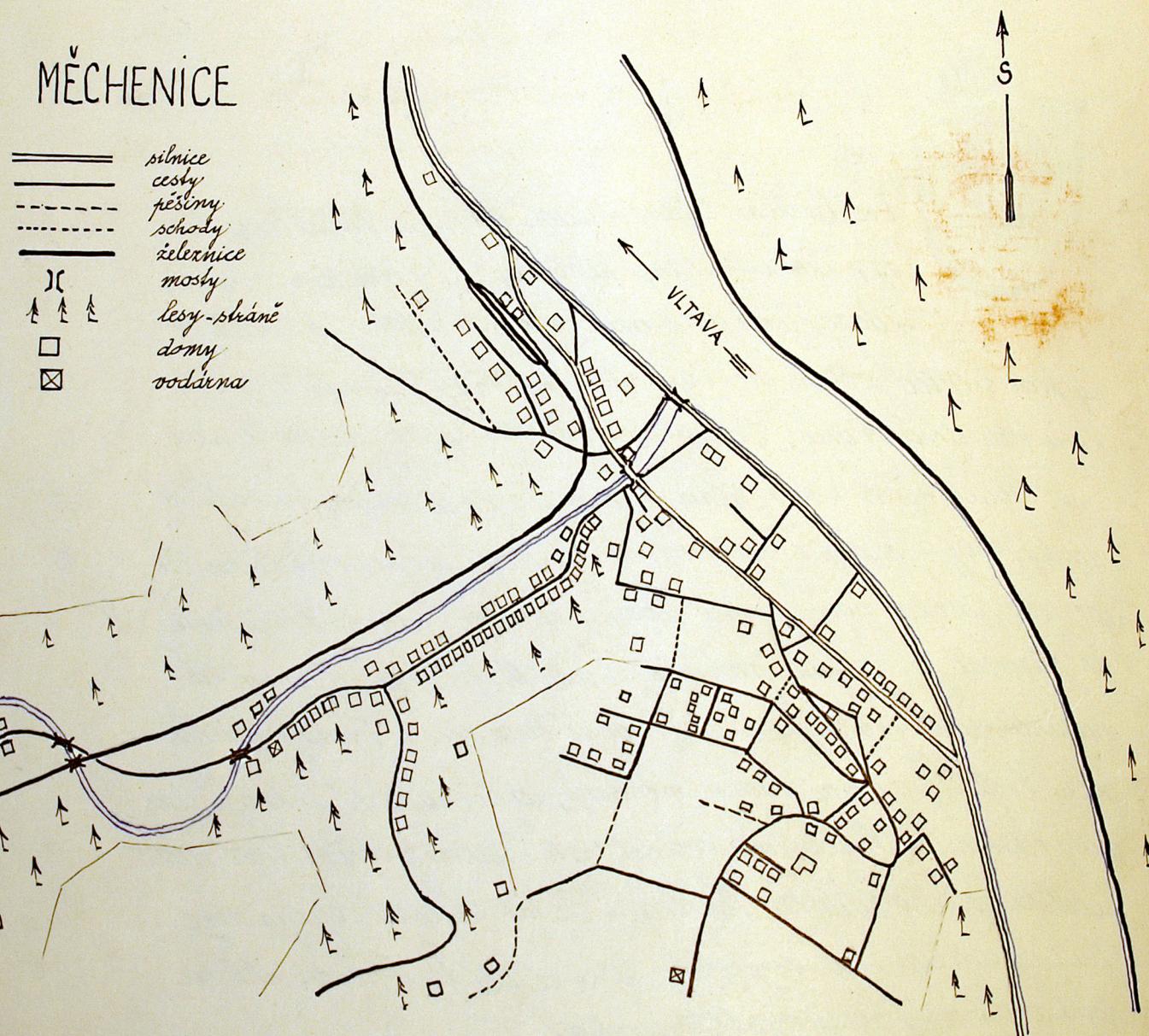
Nad obcí je zalesněný svah, dále jsou pole a obce Sloup a Trnová. Podél Bojošského potoka při trati jsou skalnaté kopce, porostlé lesy a bokové na kočety a lesní plochingy. Na pravém břehu Vltavy proti Měchenicím se opírají strmé skály místy zalesněné listnatým porostem.

Celkový pohled na obec je o každou roční dobu zajímavý a pekný. Místní občané jsou právem hrdí na polohu své obce a její okolí.

MĚCHENICE

Plán Měchenic

21. říj. 1961.

Výtvarný J. Pochářka.

Motto: Nám historie není jen tvá minulost,
ano ani očíce minulost,
je stále živou součástkou
v přítomnosti.
/ Zdeněk Nejedlý /

é jiných různých obcí, městeců a měst začínají v růz- zpráva
ných dobách. Některé z nich mají mnohasetleté tradi- dr. Jiřího Špedicka
ní, jak o tom srodečí starobylé písemné památky,
zrod jiných nastal teprve mnohem později; ba zacítě do-
bach nedávnych. Je však i nemožno lidským sídlům, jejichž
vznik a počátek zůstane na vždy zahalen v temnotě minulých
věků. Jejich obyvatelé budou pak odkázáni jen na poves-
ti, zkrárky a báje, které oslem mnohou miliadu nahradit ve-
rohodné zprávy.

Měchenice patří mezi ty štěstné obce, které mohou prokázat nadě vši pochybnost svůj dálší průvod, sahající téměř celých tisíc let napřet dál násich časů. Je jistě velkou všechností, že se naše obec stává teprve po takto staletích samosprávným celkem. V této skutečnosti je možno spatřovat určitou syn-

boliku zákonitosti dějiného cyklu, směřujícího od původní po-
spolu společnosti přes společnost třídní /feudální a kapita-
listickou/ k věstrané plné svobodě lidských bytostí v rozvinutém
soustavě socialistického společenství, které dala osm lidem do-
bré vůle úspěchy a zdar v činorodé práci fyzické i duchovní.

Pohled do dřívých dějin nás obce naš napravuje dojím ve-
domím: je to jenak vědomí opravdové radosti nad tisíci letou,
historickými prameny doloženou tradici Čechů na této půdě, kte-
ré posiluje socialistické vlastenecké, jednak radošná skutečnost,
že tento český lid po staletích bojuje a zapasí za svobodního
člověka a socialistickou spravedlnost dosáhl trvaleho vlivu, jež
stále učinněji zajistuje svou osvědčenou pracovitostí, nadáním
a cílevědomým budovatelským elánem.

S vědomím největšího sepečti minulých dob s přítom-
ností a budoucnosti chceme nyní ukažat současné generaci
a zejména mládeži, jak vzdolý a strukturální je obraz našich
pradávných dějin.

VRATÍME SE TEDY V DUCHU

OTISÍCILETI NAZPĚT do tichého údolí řeky

Založení ostrovního kláštera.
Vltavy - tam, kde se od věku stýká s vodami řeky Sázavy. Poblíž
soutoku obou řek leží dosud malý ostrov, na němž český kníže vystav-
něho rodu Przemyslova, blahé paměti Boleslav II. /Který vzdal Čechům
v letech 967-999/ založil třetí nejstarší klášter v Čechách podle k-
hole řádu sv. Benedikta, jehož činnost byla zaměřena především
k zemědělství. Vcelo kláštera dosadil kníže Boleslav za opata
LAMBERTA, dříve mnicha benediktinského kláštera, Který zde

se nacházel v dolním Altajch u Bayorsku. Klášterem byl posvěcen
letec so. Jana Křtitele a podle místa, kde se našel, byl trvale nazý-
van v celých svých dějinách klášterem ostrovským / latinsky „mona-
sterium in Insula.“

O založení ostrovského kláštera se zmíní jenom proto, že ta-
to událost je s největší souvislostí s první historickou zmínkou
o Měchenicích. Onich máme zachovanu první dějinou zápis
v latinském pamětním zápisu ostrovského kláštera, kterýto zápis
je datován rokem 1000.

Mastní zápis se nám sice dochoval až v pozdějším opisu
(z konca 13. století), jeho obsah, uvedený rokem 1000, je osud plně
verohodný a je s naprostým souhlasem s mluvou ostatních prame-
nů, především naší nejstarší Kosmovou kronikou českou. Z tectu
zápisu je zřejmé, že k založení kláštera doslo nedlouho
před smrtí knížete Boleslava II. /zemrel 7. února roku 999/ te-
dy nejspíše roku 998. Naštěce Boleslava II. na českém knížecím
trůnu, Boleslav III. /vládl v letech 999 - 1002/ se hned ujal
poslední vůle svého otce a postaral se roku 1000 o vybudování o-
strovského kláštera a zajistění jeho existence tím, že mu
daroval určité statky a vesnice. A právě mezi jinými těchto
vesnic našezáme také ves Měchenice. Tedy se osm v latin-
ském zápisu přesně tak jako dnes nejmenovata ani nepisala. Její
tekdejší jméno znělo:

MYECHINICY

v českém přepisu Měchynici /množné číslo, tedy ti Měchynici/, to
jest lidé, kteří našezeli osobě zvané Měchyně. Je možné, že to bylo

Dohad o osmiku
jména obce.

jmého nezadatatele vesnice nebo spíše označení rodu, leč by mělo k ro-
du Měchyně, snad nejde o ženy, pramatkou rodu. Buť jak buť, ukazuje
Obyvatelstvo- národnost, že původní vlastní vesnice Měchenice byla cestě. Konec-
městnici-feu- dální vlastnost. me-li v úvahu skutečnost, že klášteru ostrovskému byli Měchynici, kteří
jsou na starobylem zápisu z roku 1000 nazývání latinsky „familia“, to
ještě cíled, služebnice, poddaní kláštera, darování nikoli jen jako fa-
milie, ale jako ves /latinsky „villa“, poznáme, že tito poddaní patří
k ostrovskému klášteru i s půdou, na které byly usedlá a jež
spolu s nimi tvorila společenskou jednotku správní, poddanou ja-
ko celek příslušné vlastnosti, v našem případě klášteru ostrovské-
mu. V středověku byli totiž kteří poddaní prodáváni, kupo-
váni nebo darováni někoh samotní, ale i s půdou, na níž žili
a kterou obdržívali. Poděkování byli zmíněným již uvedenem
dáním ostrovskému klášteru spolu s půdou výstavně také ještě
„piscatores“, to ještě český robari v Dražově, v Hlásné Trčkáři
a v Bohovičích, je zřejmé, že poddaní Měchenici byli robaři a
měli za úkol vykonávat polní práce na klášterních statcích.

Z povahy první zmínky o Měchenicích nelze odsoudit
zjistit ani velikost osi ani jiné bližší vědaje o jejich obyva-
telech. Očekávám ze skutečnosti, že se o Měchenicích roku 1000 mlu-
ví jalo o osi, lze soudit, že musela označovat před touto da-
tem a nejdříve před touto datem, ale již před založením kláš-
tera ostrovského, tedy před rokem 998. První zmínku o Mě-
chenicích lze tedy uzavřít tímto zjištěním:

Měchenice vznikly před rokem 998 našeho
letopočtu.

Takový je zážer a rozboru první historické zmínky o Měchenicích. Vše ostatně o označení Měchenic je třeba odlišit mezi pověstí a realizací zprávy a oprávění!

Jak vyplývá ze zmíněného latinského nápisu z roku 1000, Měchenice představují jinž kníže Boleslav III. daroval klášteru astroškém statky ves - ^{z majetku českého knížete} Měchenice, patřily tedy aristokracii před založením astroškého kláštera, Měchenice samotněmu českému knížeti. Byly tedy vlasteny na českém klášteru. Knížecí půdou. Darovány byly církevi - astroškém klášteru, který byl v této části země představitelem církve i s půdou, na níž její původní čestí obyvatelé "Měchenici" sídlili. Nejpochybněji, že původní svobodné české obyvatelstvo bylo postupem doby znevolněno, stalo se závislým na knížeti; který sám mohl pak volně disponovat, prodat je nebo darovat i s půdou. Tato závislosti říkáme závislost feudální. Feudálem byl v tomto případě kníže český, leníkem, kterému se Měchenici dostaly darem, byl klášter astrošký, poddaným lordečtí sami obyvatelé - Měchenici. Ti měli svou práva ve smislu imunita. O vý- ^{Poddanost} sledacích jejich práv rozhodoval opat astroškého kláštera, který sam uroval, co musí i z nich klášteru odevzdat a co si mohou ponechat. Jejich osobní svoboda byla velmi omezena. To jíž vidíme z toho, že mohli být spolu s celou vesnicí prodáni nebo darováni, neměli se stěhovat, ženit a oddávat se mohli jen s poodesírením opata astroškého kláštera. Jejich hlavním úkolem bylo pracovat na klášterních statcích a na vlastních pozemcích, které jim však byly jen propůjčeny, jako lenoři a z nichž ovšem v různých dobách museli odvádat různě velké daňovky klášteru, a to jen tak dárky naturální, jednou - v jinou dobu

bě - díky penežitě! Kdele toho ovšem museli rozhodovat, to jest pracovat na klášterních pozemcích.

Původní závislost na českém knížeti nebyla pro Měchenice patrně ani nijak vchilá, rozhodně ne tak těžká, jako závislost na klášteru ostrovském, do níž se dostaly do roku 1000. Tedy vstoupily pod panství kláštera, který byl hospodářským a mocenským střediskem církve, jež se snažila těžit z klášterních statků co nejvíce. Klášterní hospodářství benediktinské bylo orientováno především na zemědělství. Benediktinští muši, kteří byli nejstarším známým církevním rádem v Čechách, nejstarším benediktinským ženským klášterem v Čechách byl klášter sv. Jíří na Brázdě Pražském, založený v druhé polovině 10. století; druhým byl benediktinský mužský klášter v Břevnově, založený v roce 993 – a hned za ním – jen o pět let mladší, klášter ostrovský, využívající hofmanských zkušenosť v zemědělství, v jeho organizaci a v celé správě klášterního panství. Podpora se strany parsonika, pod jehož ochranou klášter stál, jím velmi prosperovala a proto ji snadné vyváslit jejich hospodářské úspěchy a stále rostoucí možnosti, kterou si nad poddanými dosudli udržet po celou historii a ještě i odsud, když tito poddaní patřili již světským, to jest seckovním páni, se snažili uchovat si jistá, byť i jen omezená práva nad nimi. Nač jejich dusení, nad smyslem svých poddaných, udržovali mnisi ostrovského kláštera, právě tak jako mnisi klášterů jiných, trvalou a neúčelnou nadobádu až témaž do doby zániku kláštera.

Rubem hospodářského rozkvětu ostroškého kláštera bylo osídlen poddanskou a nesvobodou vesnického lidu, o něž jsme se již pořídili zní. Až dnes nesmíme zapomínat, že biskupství a moe vladoucího strážnického kláštera byla plněm učené práce nového lidu.

Měšťanským poddaným bylo svoleno podléhat ostroškému klášteru několik století. Vysílálo to z velkého latinského privilegia, to je listiny o výsadech a majetku kláštera, kterou vydal císař říše Přemysl Otakar I. dne 17. ledna roku 1205. Vlonto privilegia je uhrnut starý latinský pamětný zapis z roku 1000, dle rozhodnutí knížete Vladislava I. v letech 1012 - 1034, knížete Bratislava I., v letech 1034 - 1055 knížete Svatopluka I., v letech 1055 - 1061 knížete a později krále českého Vladislava II. v letech 1061 - 1085 a následujících knížat českých. Ti všichni nejen starou držbu Měšťanů ostroškému klášteru potvrdili, vybrali rozhodnutí i klášteru pozemkový majetek o vcelé oblasti státu a jeho všech s dalšími vesnicemi.

S jiným Měšťanem, jíž o novém tavu, starým významu svou papežská bula papežského z Klementa V. konečnou tváru dnesním a je psán MIECHINICZE, se setkáváme pak až o bude, to jest v latinské pergamenové listině, potvrzené předčinou slovenou peceti na konopné šňůře, papež Klement V., byl papežem v letech 1305 - 1314 vydané v tehdy řím sicilie papežem, jehož ranconském městě Trignano peči Antoniu, dne 13. prosince roku 1310. Tento balon vydal papež Klement V. ostrošký klášter a celý jeho majetek do svého vlastního vlastnictví, aby tak zajistil celistvost jeho obrovských statků, k nimž náležela vlastnictví všech okolních vesnic. Klášter měl pozemky a práva znacně daleko od své oblasti majetku založeny.

Tyto povenky a různá práva měl klášter až na jihočeském pomezí u Frymburku a na západě jihočeského pomezí až u Domazlic. Tato skutečnost ulazuje na velikou hospodářskou i politickou moc ostromských benediktinů. V blízkém okolí patřily klášteru ostromskému vedele Měchenice, Sázava, Píkovic, Hvozdnice, Dobříč, Hněosín, přístav ve Štěchovicích, Hradisko (když se nazývalo ještě Tractisť), Třebsín, Bratříkov, Bojanovce a nynější vzdálenější vesnice a městec. Papež ohál svou autorizaci, která byla ve středověku skutečně velmi mocná, mnohdy mnohem než autorita jednotlivých panovníků, zajistit bezpečnost a celistvost ostromského kláštera jako majetku církve a zabezpečit také rádce oswaldem klášteru a kteří opět v určité výši oswadil klášter jako tak znany paprský desítka polohadné samotného papeže. Z těchto dleciak pochopíme paprsek zájem o bohatý klášter ostromský, který kromě hajení mořensko-cidlovičských pouců v zemi měl i finanční povinnost k klášteře církve.

Urbář (soupis)

poddaného po-
zemkového ma-
jetku a dílu rodů

Obyčkom poznali skutečné povinnosti poddaných v Měchenicích, jimiž byli významní k ostromskému klášteru, k tomu nám poslouží ta říšská skolnost, že můžeme napřednost do jasnečného pramene, když a dochoval z roku 1388, kdy byl opět ostromského kláštera Mstislav. Z tohoto roku se nám zachovala část tak zvaného urbáře, to jest soupisu poddaného pověnností majetku a dílu rodů, kdežto nepřed poddaným musel klášter oswadit ve formě robot, naturálních darů a peněz. V tomto zlomku urbáře jsou zachyceny rybné roly, doly, robotní povinnosti i jiného poddaných, žijících ve vsi Měchenicích. Právě této průkaznosti je třeba upozornit na to, že ve středověku tohoto století neexistovala ještě příjmení, a že proto byli poddaní označováni jeným křestním. Váž, seznáme se sedy se jmény měšťanských usadlostí